

Liite Yla 1.9.2026

Vuoden 2027 talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet

Valtuustoaloite Pyynikin kirkkopuiston pelastamiseksi – Mats Uotila ym.
TRE:5027/10.00.01/2025

Valtuustoaloite esteettömien ja inklusiivisten leikkipuistojen ja -paikkojen lisäämiseksi Tampereella - Anna Moilanen ja Mirja Salmijärvi ym.
TRE:6494/10.00.01/2025

Valtuustoaloite yleisen WC:n saamiseksi Hervannan keskustaan - Tampereen Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä
TRE:6498/10.00.01/2025

Valtuustoaloite vesipisteiden saamiseksi Tampereen puistoihin - Perttu Jussila
TRE:2799/10.00.01/2026

Valtuustoaloite Sorsapuistossa sijaitsevista lintutarhoista luopumiseksi eettisesti kestäväällä tavalla - Minna Minkkinen ja Milka Hanhela
TRE:3343/10.00.01/2026

Valtuustoaloite Pyynikin kirkkopuiston pelastamiseksi – Mats Uotila ym.
(TRE:5027/10.00.01/2025)

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereen tulee turvata kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Pyynikin kirkkopuiston säilyminen ja edistää aktiivisesti puistossa olevien hautapatsaiden ja muistomerkkien entisöintiä, säilymistä sekä puiston yleisilmeen siistimistä. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan fyysisiä tai digitaalisia opasteita, jolloin puisto voisi palvella esimerkiksi koulujen tai matkailun retkikohteena.

Aloitteessa todetaan, että kivipaasien ja rautaristien määrä on vähentynyt vuosikymmenien aikana muun muassa ilkvallan seurauksena. Huolena on, että merkit kaupungin varhaisesta historiasta rapistuvat hoitamattomuuden takia.

Vastauksen ovat laatineet Tampereen kaupungilla maisema-asiantuntija Mirjam Larinkari ja kaupunginpuutarhuri Timo Koski viheralueet ja hulevedet -yksiköstä, viherasiantuntija Kirsi Mäntysaari-Ukkola infraomaisuuden hallinnasta sekä tutkija Vadim Adel ja tutkija Anu Salmela Pirkanmaan maakuntamuseosta, konservaattori Anne Makkonen Tampereen historiallisista museoista ja hautaustoimen johtaja Jyrki Lehtonen Tampereen seurakuntayhtymästä.

Tilanne

Pyynikin kirkkopuistossa sijaitsee Tampereen ensimmäinen hautausmaa, joka on ollut käytössä vuosina 1784–1880. Viimeisin hautaus tehtiin 1885 yksittäisluvalla. Kalevankankaan hautausmaan käyttöönoton jälkeen Pyynikin kirkkopuistoa on kehitetty ja hoidettu puistona, esikuvanaan mm. Helsingin vanhan kirkon ympäristö. 140 vuoden aikana kohteeseen ovat vaikuttaneet ympäröivän kaupungin muutokset kuten Pirkankadun leventäminen.

Pyynikin kirkkopuiston hautausmaa on muinaismuistolailla suojeltu kiinteä muinaisjäännös. Viheralueen maanomistaja on Tampereen kaupunki. Hautamuistomerkit ja Aleksanterin kirkon tontin omistaa Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä. Pirkanmaan maakuntamuseo on muinaismuistoalueella tehtävien toimenpiteiden osalta ohjaava, neuvova ja tarvittaessa valvova taho.

Pyynikin kirkkopuiston hautapatsaiden ja muistomerkkien hoitovastuu on ollut Tampereen kaupungilla 1.9.2002 alkaen kaupungin ja seurakuntayhtymän välisellä sopimuksella. Sopimuksen mukaan ”*Kaupunki kustantaa esineiden normaalin kunnossapidon*”. Tätä edeltävänä aikana muistomerkkien hoidosta vastasivat seurakunta ja kaupunki tapauskohtaisesti sopien.

Pyynikin kirkkopuisto on kaupungin viheralueiden kunnossapidon piirissä. Alueen kunnossapidon tilaamisesta vastaa Tampereen kaupungin infraomaisuuden hallinta, Kaupunkiympäristön palvelualue. Viheraluetta hoitaa Tampereen Infra Oy. Vanha hautausmaa-alue on kunnossapitoluokaltaan S2 (muut suojellut alueet). Aluetta

kunnossapidetään laadultaan R1-tasoisesti (rakennettu arvoviheralue). Tämä tarkoittaa esimerkiksi nurmikoiden säännöllistä leikkuutta sekä kulkureittien, rakenteiden ja kalusteiden pitämistä moitteettomassa kunnossa. Puiston kunnossapidon yhteydessä ei ole viime vuosina tehty varsinaisia puhdistustoimenpiteitä hautakiville ja -muistomerkeille. Lehdet ja muut irtorokat on poistettu myös muistomerkkien päältä. Alueella ei ole kunnossapidon kokemusten mukaan viime vuosina esiintynyt merkittävää ilkivaltaa.

Pyynikin kirkkopuistossa on tehty 2000-luvulla hautausmaainventointi ja kaksi kunnostussuunnitelmaa. Työt on toteuttanut Pirkanmaan maakuntamuseo Kaupunkiympäristön kehittämisen tilaamana.

Pyynikin kirkkopuiston inventointi tehtiin vuonna 2011. Työn pohjalla oli edellinen, vuonna 1958 kirkkoherra Yrjö Hirvosen tekemä inventointi ja vuoden 1916 kartta. Puisia muistomerkkejä ei ollut säilynyt 2000-luvulle. Säilyneiden muistomerkkien joukossa oli kivipaasia, valurautaristejä ja muutamia muistomerkkilehtiä sekä rauta-aitoja ja -ketjuja. Vuoden 2011 inventoinnissa ehjiä muistomerkkejä oli enää 108 kpl kun vuonna 1958 niitä oli 214 kpl. Muistomerkit olivat siis vähentyneet noin puoleen 50 vuodessa.

Vuonna 2012 laadittiin Pyynikin kirkkopuiston muistomerkkien kunnostussuunnitelma. Suunnitelma sisältää ehdotuksia mm. kaatuneiden kivien pystyyn nostamisesta, rautaristien nostamisesta ja korjaamisesta, rautaporttien ja -aitojen korjaamisesta sekä muistomerkkien suojaus- ja puhdistusohjeita. Kirkkopuistossa olevia muistomerkkejä on puhdistettu ja korjattu (mm. rakoja tiivistetty ja irronneita osia liimattu) vuonna 2014 suunnitelman mukaisesti. Lisäksi muutama rautaristi suojamaalattiin. Katkenneita ja rikkoutuneita muistomerkkejä ja niiden osia on siirretty säilöön.

Vuonna 2015 laadittiin yksityiskohtainen muistomerkkien korjaus- ja palautussuunnitelma katkenneille rautaristeille. Tuolloin puistossa on ollut ehjiä rautaristejä 7 kpl, kun vuonna 1958 tehdyn laskennan aikaan ristejä oli lähes viisikymmentä. Suunnitelmassa on käyty läpi talteen otetut katkenneet ja rikkoutuneet ristit. 2015 todettiin 8 ristin olevan mahdollista kunnostaa ja palauttaa Pyynikin kirkkopuistoon. Yhtä ristiä ei suositeltu palautettavaksi, sillä sijaintipaikan todettiin jääneen kulkureitin alle. Katkenneita, rikkoutuneita ja talteen otettuja ristejä on löydetty tämän jälkeen myös lisää.

Viime vuosina Tampereen Infra, Pirkanmaan maakuntamuseo ja Tampereen historialliset museot ovat tehneet yhteistyötä liittyen muistomerkkien hoitoon. Rautaristejä on kunnostettu korjaus- ja palautussuunnitelman mukaisesti Tilapalveluiden metalliverstaalla vähitellen pilottihankkeena ja niitä on palautettu omille paikoilleen vuosina 2023–2024 yhteensä 13 kappaletta. Palautetut ristit on ruostesuojattu ja maalattu. Korjattujen ristien kuntoa on seurattu. Tehdyt toimenpiteet vaikuttavat onnistuneen hyvin. Lisäksi museo on tehnyt yksittäisten muistomerkkien puhdistusta ja ruostesuojausta.

Yksi vuoden 2015 suunnitelmassa mukana olevista katkenneista risteistä on jätetty kunnostamatta ja palauttamatta, koska se sijaitsee kulkureitillä. Kulkureittiä on mahdollista muuttaa ja ristin palauttaminen voisi näin olla mahdollista.

Reijo Rinne on kerännyt merkittävän henkilöhistoriallisen aineiston liittyen Pyynikin kirkkopuiston muistomerkkeihin. Aineisto on julkaistu Tampereen ev.lut. seurakunnan verkkosivuilla ja luovutettu myös Pirkanmaan maakuntamuseolle tallennettavaksi.

Pyynikin asukasyhdistys on esittänyt kiinnostuksensa osallistua Pyynikin kirkkopuiston hoitoon vapaaehtoisvoimin. Toiminta voisi olla muistomerkkien kunnon seuranta, irtoroskien poistamista ja kivisten muistomerkkien kevyttä puhdistusta Pirkanmaan maakuntamuseon Adoptoi monumentti – toiminnan kautta (omistajan luvalla ja museon ohjeistamana).

Tampereen kaupunki on hakenut ympäristöministeriöltä Kansallisen kaupunkipuiston perustamista Tampereelle (KH 24.3.2025, § 138). Pyynikin kirkkopuisto sisältyy kokonaisuudessaan hakemusalueeseen. Pyynikin kirkkopuisto on mainittu hakemuksessa mm. osana Tampereen valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY-alueet), osana keskustan merkittäviä puistoja ja viherverkon runkoa sekä kiinteänä muinaisjäännöksenä. Pyynikin kirkkopuiston moninaiset historialliset arvot on näin ollen ajankohtaisesti tunnistettu ja Tampereen kaupunki on sitoutunut vaalimaan niitä. Ympäristöministeriö on tehnyt päätöksen Tampereen kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta 29.5.2026.

Toimenpiteet

Valtuustoaloitteen vastauksen valmistellut työryhmä toteaa, että muinaismuistolain suojeleman Pyynikin kirkkopuiston vanhan hautausmaan arvojen ja sen muistomerkkien turvaaminen on tärkeää. Puiston arvokkaan yleisilmeen ja muistomerkkien säilymisen varmistamiseksi yhteistyötä eri osapuolten välillä tiivistetään.

Muistomerkkien sijainnit mitataan maastossa, jotta niistä saadaan jatkossa hyödynnettävää paikkatietoa, esim. kaupungin karttapalveluun, infraomaisuuden rekisteriin ja Tampereen museoiden Siiri-tietokantaan tallennettavaksi sekä mahdollista digitaalista opastusta varten. Vihersuunnittelu ja Pirkanmaan maakuntamuseo tarkentavat yhteistyössä muistomerkkien kohdekohtaista inventointia hyödyntäen mitattua aineistoa. Inventoinnin yhteydessä tallennetaan muistomerkeistä saatua historia-aineistoa ja päivitetään kuntotietoja ja kunnostustarpeita.

Kesällä 2026 käynnistetään kivisten muistomerkkien puhdistaminen. Työn toteuttaa Tampereen Infra Oy Tampereen kaupungin tilaamana ja Pirkanmaan maakuntamuseon valvonnassa. Ennen työn aloittamista pidetään katselmus, tehdään suunnitelma puhdistamisen etenemisestä ja laaditaan ohjeistus toimenpiteistä. Katselmuksessa tarkastellaan myös laajemmin puistoa, sen kulkureittejä, kasvillisuutta ja mahdollisia kehittämistarpeita suhteessa arvojen säilymiseen.

Tavoitteena on puhdistaa kiviset muistomerkit seuraavien viiden vuoden aikana vaiheittain. Jatkossa muistomerkkejä kunnossapidetään säännöllisesti puiston kunnossapidon yhteydessä ja tarvittaessa konsultoidaan museon asiantuntijoita (esim. kaatuneet kivet, ilkivalta tai myrskyvauriot).

Lisäksi vihersuunnittelu selvittää yhden rautaristin palauttamisen mahdollisuutta kirkkopuistoon kulkureittiä muuttamalla.

Tampereen museot jatkaa tehtyjen korjausten seurantaan. Erityisesti yli 10 vuotta sitten tehtyjen liimausten katselmointi on ajankohtainen kesällä 2026.

Mikäli alueeseen kohdistuu laajempia kehittämistarpeita, vihersuunnittelu voi tarvittaessa käynnistää puiston hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisen.

Lisäksi edistetään Adoptoi monumentti -toimintaa alueesta kiinnostuneen Pyynikin asukasyhdistyksen kanssa. Adoptoinnin toteutuessa Pirkanmaan maakuntamuseo laatii sopimuksen ja määrittelee hautamuistomerkkien hoitotoimet, joita vapaaehtoiset voivat alueella suorittaa. Kyseeseen tulee mm. alueen tarkkailu, kuivapuhdistus ja roskien keruu, aidattujen muistomerkkien sisäpuolen siistiminen ja kivisten muistomerkkien pienet puhdistukset.

Valtuustoaloite Pyynikin kirkkopuiston pelastamiseksi

Pyynikin kirkkopuisto on Tampereen ensimmäinen ja vanhin hautausmaa. Se vihittiin käyttöön vain viisi vuotta kaupungin perustamisen jälkeen vuonna 1784.

Hautausmaalle on haudattu noin 7800 tamperelaista. Maassa lepää tehtaiden perustajia, pormestareita ja kaupungin varhaisia rakentajia. Kohde on kulttuurihistoriallisesti arvokas.

Pyynikin kirkkopuiston hautamuistomerkkejä on jäljellä 206. Niistä 196:lla on nimi ja 185 on varustettu henkilötiedoilla. Kivipaasien ja rautaristien määrä on vähentynyt merkittävästi vuosikymmenien aikana ilkvallan ja välinpitämättömyyden seurauksena.

Hautausmaan, joka on tätä nykyä juridisesti muinaismuistolailla suojeltu muinaismuisto, hoito ja muistomerkkien kunnossapito on ollut sopimukseen perustuen Tampereen kaupungin vastuulla jo vuodesta 2002. Muistomerkit sekä Aleksanterin kirkon tontin omistaa seurakunta.

Osa kaupungin varhaista historiaa rapistuu tällä hetkellä ilman hoitoa. Sammalet, jäkälä ja katupöly peittävät muistomerkkejä, ja metalliset ristit murenevat. Samalla peittyy ja murenee kaupungin historia.

Tampereen on turvattava Pyynikin kirkkopuiston säilyminen. Pormestariohjelmassa linjataan mainiosti, että "Vanhan Tampereen säilyminen tuleville sukupolville varmistetaan." Tästä on hyvä aloittaa. Vastaavan alueen entisöintioperaatio on tehty myös Helsingissä kaupungin Vanhassa kirkkopuistossa.

Kunnostettu puisto toimisi paitsi tamperelaisten ja turistien ilona, myös Tampereen koulujen retkikohteena osana paikallishistorian opetusta. Puistoon kätkeytyvään historiaan tutustumisen voisi mahdollistaa opaskylttien ja digitaalisten ratkaisujen avulla.

Kunnioitus vainajien muistoa ja kaupungin historiaa kohtaan velvoittaa toimeen.

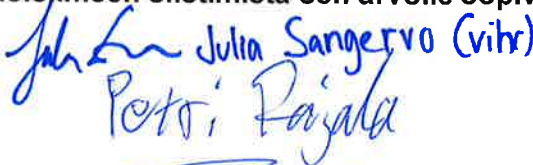
Päätösesitys:

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Tampereen kaupunki edistää aktiivisesti Pyynikin kirkkopuistossa olevien hautapatsaiden ja muistomerkkien entisöintiä, säilymistä sekä puiston yleisilmeen siistimistä sen arvolle sopivaksi.

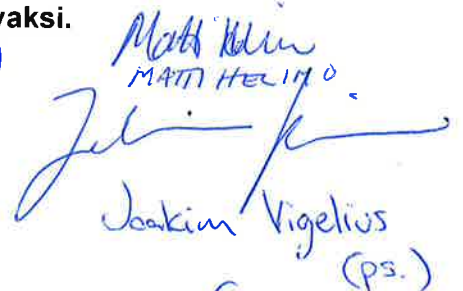
Tampereella 22.9.2025

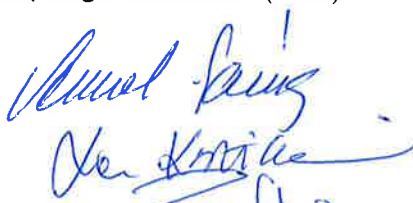

Mats Uotila,
Kaupunginvaltuutettu (Kok.)

Julia Sangervo (vihr)
Petroi Pajala

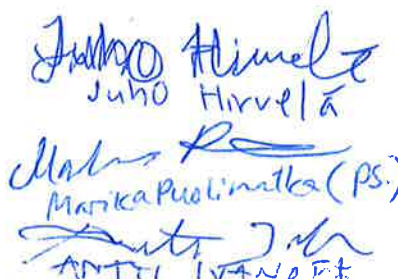

IDA LEINO

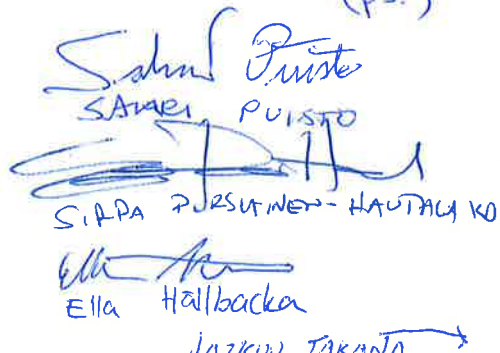

MATTI HELIN
Juhani Vigelius
(ps.)

Anna-Kaisa Honen

Tommi Eukari

Juhani Hirvelä

Marika Puolinmäki (ps.)
Antti Iivanen

Sanna Pursi
Sanna Pursi
Sanna Pursi - Hautausko
Ella Hallbacka
Jatko Takala

Laura Vänskä

Jouni Ovaska

Kale Kallio

Pertti Jussila

Ulla Kampman

KUVIA PYYNIKIN KIRKKOPUISTON MUISTOMERKEISTÄ

KUVIA HELSINGIN VANHAN KIRKKOPUISTON KUNNOSTETUISTA HAUTAKIVISTÄ

Ennen ja jälkeen

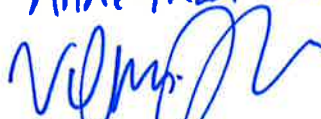

RANNY HOLQVIST

KARI-MATTI HILTUNEN

ALEKSI JÄRVI

Elin Järvenpää

Anne-mai Jussila

Vilma Järvisalo

Jaakko Mustakallio

Lauri Neuvonen

IIA-ELISABETH SUONIEMI

Laura Koskenvuo

**Valtuustoaloite esteettömien ja inklusiivisten leikkipuistojen ja -paikkojen lisäämiseksi Tampereella - Anna Moilanen ja Mirja Salmijärvi ym.
(TRE:6494/10.00.01/2025)**

Valtuustoaloitteessa esitetään esteettömien ja inklusiivisten leikkipuistojen lisäämistä ja kehittämistä Tampereella, jotta kaikilla lapsilla olisi tasavertaiset mahdollisuudet leikkiin ja puistojen käyttöön toimintakyvystä riippumatta.

Leikkipaikkaohjelmassa 2021–2030 s. 28 todetaan: Esteettömyys huomioidaan rakennettaessa uusia tai peruskunnostettaessa vanhoja leikkipaikkoja. Jokaiselle leikkipaikalle pyritään suunnittelemaan esteettömiä välineitä ja pintamateriaaleja, joka käytännössä tarkoittaa, että esteettömien leikkivälineiden turva-alustojen tulee olla joko tekonurmea tai valettua synteettistä turva-alustaa. Keskustan leikkipaikoilla on yksittäisiä esteettömiä välineitä. Kohteita toteutettaessa tulee varmistaa, että myös leikkipaikan lähiympäristö on esteetön sekä leikkijöille että heidän saattajilleen. Kulkureittien tulee olla esteettömiä ja leikkipaikan läheisyyteen varataan mahdollisuuksien mukaan inva - pysäköintimahdollisuus. Esteettömien leikkivälineiden lisääntymisen myötä tekonurmipintaisten ja synteettisten turva-alustojen määrä tulee lisääntymään.

Maasto ja pinnanmuodot huomioiden leikkipaikan esteetön saavutettavuus ei ole tarkoituksenmukaista aivan jokaisella leikkipaikalla. Tavoitteena on kuitenkin luoda mahdollisimman monipuolisia toimintoja tarjoavia leikkipaikkoja huomioiden eri-ikäiset ja eri taitotasoilla olevat leikkijät. Synteettisistä pintamateriaaleista irtoaa mikromuovia, minkä vuoksi monilla leikkipaikoilla onkin siirrytty suosimaan esimerkiksi soraa tai haketta, mikä puolestaan ei tarjoa esteetöntä saavutettavuutta leikkivälineen luo. Näin ollen monet leikkipaikat ovat osaltaan esteettömiä, jolloin niissä on yksittäisiä esteettömiä välineitä, joiden luo on perustettu esteetön pääsy.

Koulujen ja päiväkotien pihat, joista suurin osa on kaikkien käytettävissä ilta-aikaan, ovat osa kaupungin leikkipaikkaverkostoa. Erityiskouluilla ja -päiväkodeilla on pihassaan esteettömät leikkialueet.

Yksittäisiä Inklusiivisia leikkivälineitä tai välinekokonaisuuksia esteettömällä alustalla löytyy mm. keskustassa Kiiskisaarenpuistosta, Soukkapuistosta, Aleksandra Siltasen puistosta ja Kiovanpuistosta sekä Hervannasta mm. Ahvenispuistossa, Näyttämönpuistosta ja Keltanokanpuistosta. Lisäksi uusien kaupunginosien alueleikkipaikkoihin Hiedanrantaan ja Viinikanlahdenpuistoon on tulossa osa leikkipaikoista kokonaan esteettömänä.

Emil Aaltosen puiston esteetöntä leikkipaikkaa kunnostetaan tänä vuonna. Siellä lisätään esteettömiä leikkivälineitä ja puistokalusteita monipuolisemmaksi kokonaisuudeksi sekä uusitaan leikkialustoja. Lähivuosien kunnostuslistalla on sekä Pikku Kakkosen että Sorsapuiston leikkipaikat, joihin tulee myös inklusiivisia leikkivälineitä ja leikkivälinekokonaisuuksia esteettömine reitteineen.

Asukaspalautteissa on toivottu karttapalveluun tai puistojen nettisivuille sijaintia ja kuvausta leikkipaikan mahdollisista esteettömistä välineistä. Tähän pyrimme mahdollisuuksien mukaan löytämään esitysteknisen ratkaisun.

Valtuustoaloite: Esteettömien ja inklusiivisten leikkipuistojen ja -paikkojen lisääminen Tampereella

Rakennettua ympäristöä ja sen esteettömyyttä tarkastellaan usein aikuisten ja ikäihmisten näkökulmasta, jolloin lasten oikeus esteettömään ympäristöön jää huomioimatta. Esteettömyys kuuluu myös lapsille. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Tampereella rakennetaan jokaiseen leikkipuistolliseen kaupunginosaan vähintään yksi esteetön ja inklusiivinen leikkipuisto tai -paikka. Esteettömät ja inklusiiviset leikkipuistot ja -paikat voidaan toteuttaa joko uusia leikkipuistoja tai -paikkoja suunniteltaessa ja rakennettaessa tai peruskorjausten yhteydessä.

Perustelut:

- Kaikilla lapsilla on oikeus leikkiin ja osallisuuteen, toimintakyvystä, apuvälineestä tai vanhemman vammaisuudesta riippumatta.
- Esteetön ja inklusiivinen leikkipaikka mahdollistaa turvallisen leikin kaikille lapsille sekä huomioi erilaiset toimintarajoitteet. Esteettömässä leikkipuistossa on:
 - leveät ja loivat kulkureitit, joiden maamateriaali mahdollistaa kulkemisen ja liikkumisen myös apuvälineitä käyttäville
 - eri aisteille suunnattuja leikkivälineitä sekä mahdollisuus käyttää keinoja, hiekkalaatikoita, kiipeilyvälineitä ja liukumäkiä, pyörätuolista tai apuvälineestä käsin
 - penkkejä, levähdyspaikkoja sekä varjo- ja rauhoittumisalueita
 - mahdollisuus vanhemmalle, jolla on vamma tai sairaus, osallistua lapsensa kanssa leikkiin yhdenvertaisesti
 - aidat varmistamassa turvallisen leikin
- Esteettömyys on ihmisoikeus. YK:n vammaissopimus, joka on Suomessa lainsäätö, velvoittaa julkisen vallan varmistamaan, että vammaiset lapset voivat nauttia kaikista oikeuksista ja perusvapauksista yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa (artikla 7).
- Tampereella on jo joitakin esteettömyyden huomioivia leikkipaikkoja. Esimerkiksi Emil Aaltosen puiston leikkipaikka ja Pikku Kakkosen puisto sisältää välineitä, jotka soveltuvat myös liikunta- ja näkövammaisille lapsille. Nämä puistot toimivat erinomaisina esimerkkeinä, jota voidaan laajentaa myös muihin kaupunginosiin.
- Aloitteella tuetaan kaupungin strategisia tavoitteita: yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta, lapsiperheiden hyvinvointia ja esteettömyyttä.

Ehdotetut toimenpiteet:

- Kaupunki tekee kartoituksen nykyisten leikkipaikkojen esteettömyydestä ja tunnistaa ne kaupunginosat, joissa ei ole esteetöntä ja saavutettavaa leikkipaikkaa.
- Laaditaan toteutussuunnitelma ja aikataulu esteettömän leikkipuiston rakentamiseksi jokaiseen kaupunginosaan.
- Konseptin suunnittelu toteutetaan yhdessä käyttäjien, vammaisjärjestöjen ja lapsiperheiden kanssa osallisuusperiaatteen mukaisesti.

Tavoitteena on, että jokainen tamperelainen lapsi voi leikkiä kaupungin ylläpitämissä puistoissa ja leikkipaikoissa yhdenvertaisesti, riippumatta hänen tai hänen huoltajansa toimintakyvystä tai -rajoitteista. Tällä vahvistetaan lasten oikeuksia, osallisuutta ja kaupungin yhdenvertaisuustyötä sekä luodaan pohjaa inklusiiviselle yhteiskunnalle.

Tampereella 15.12.2025

Anna Moilanen, kaupunginvaltuutettu (vihr.)

Mirja Salmijärvi, kaupunginvaltuutettu (vihr.)

Allekirjoittajat:

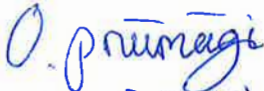

Minna Hinkkinen

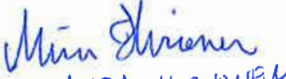

MIIA TAPIO
Sini Toivola
SIVIKKI TOIKKOLA

Lauri Lindén

Jonni Siren
Laura Korhonen

Anno Halonen

Oliver Priimägi

MIRA HIRVONEN

PILVI KUITU

SAANA KUUSIPALO

TUULA JAATINEN

KIRSII KANONEN

Sofia Juleva

Johanna Louhekeinen

Nina Lindberg

Pia Väänänen

Pia Väänänen

Jukka Gustafsson

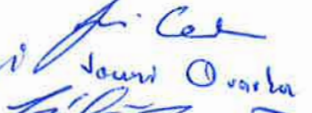

Laura Vänkö

Kalle Kallio

M. Mechmal

Hanna Maria Gram

ATTE VIROLAINEN

Vekka Törmikoski
VEEKA TÖRMIKOSKI

Lia-Elisabeth Suomi

MIISA KIRJAVAINEN

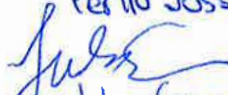

Lempi Neuvonen

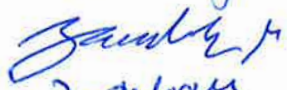

ORAS TUUSULA

Johanna Kirjavainen
Johanna Kirjavainen

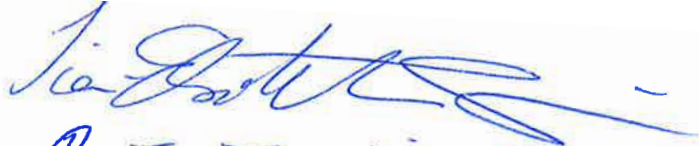

Perttu Jussila

Julia Sengervo

Jarkko

Vilma Järvisalo

Riina-Eveliina Eskelinen

Sari Tauras

SARNA PURSIAINEN-HAAPALA

IDA LEINO

Arttu Vuori

Valtuustoaloite yleisen WC:n saamiseksi Hervannan keskusta

TRE: 6498/10.00.01/2025

Tampereen Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän Tampereen kaupunginvaltuustolle tekemässä valtuustoaloitteessa esitetään, että Hervannan keskusta Valtaraitille hankittaisiin yleinen WC, joka olisi avoinna 24/7. Aloitteen on todettu perustuvan Hervannassa jo useita vuosia toimineen, monialaisen turvallisuustyöryhmän toiveeseen ja esitykseen. Aloitteessa on todettu WC:n puutteen aiheuttavan alueella siisteyden ja turvallisuuden kannalta kielteisiä vaikutuksia.

Aloitetta on perusteltu kuudella asiakohdalla, joiden ohella on todettu, että pormestariohjelmassa on nostettu vahvasti esiin kaupunginosien yhdenvertainen kehittäminen, jota aloitteen mukaan esitetty käytännön toimi osaltaan tukisi. Lisäksi aloitteessa on todettu, että esitetyn toimenpiteen ohella olisi yleisemminkin kartoitettava toimia, joilla Hervannan keskusta saadaan turvallisemmaksi ja viihtyisämmäksi. Aloitteen perustelut liittyvät erityisesti siisteys-, turvallisuus-, viihtyisyys- ja mainenäkökulmiin. Lisäksi on nostettu esille muun muassa haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeet omalle WC:lle kadulla tai pusikoissa asiointiin sijaan. Aloitteessa todetaan, että keskusta-alueella asiaan (yleisökäymäläverkosto) on jo satsattu ja nyt kaupungin olisi hyvä kohdistaa katseensa Hervantaan.

Asian taustoittamiseksi kaupunki toteaa, että nykyisin Tampereella on käytössä keskustan alueella tai sen lähetyvillä yhteensä noin 10 yleisökäymälää. Ydinkeskustassa yleisökäymälöitä sijaitsee Kirjastonpuistossa, Koskipuistossa ja Sorsapuistossa. Lisäksi Laukontorilla ja Tammelantorilla on käytössä yleisökäymälät. Yleisillä alueilla sijaitsevat yleisökäymälät ovat maksuttomia ja kesäaikaan ne aukeavat aamuyön tai aamun tunteina ja ovat avoinna iltaan tai puolille öin asti.

Tampereella käytössä olevien yleisökäymälöiden pelkkä hankintahinta ilman asennus- ja käyttöönottokustannuksia on lähihistoriassa ollut edullisimmillaan noin 30 000 euroa (alv 0 %), jolla on saatu hankittua siirtokelpoinen, aiemmin käytössä ollut ja myöhemmin tehdaskunnostettu käymälärakennus. Oheiskulut käytännössä kaksinkertaistavat edellä mainitun hinnan. Täysin uuden kiinteän yleisökäymälän hankintahinta asettuu tyypillisesti 100 000 ja 200 000 euron välille. Keskusta-alueella sijaitsevan, kiinteärakenteisen yleisökäymälän tyypillinen ylläpidon vuosikustannus on suuruusluokkaa 20 000 euroa (noin 1 500–2 000 euroa/kk). On huomioitava, että kyse on rajoitetusti avoinna olevien käymälöiden ylläpitokustannuksista – yöaikainen aukiolo lisäisi kustannuksia merkittävästi.

Kesäaikaan lähes kaikilla kaupungin yleisistä uimarannoista on käytettävissä maksuton WC-tila. Uimarannoilla sijaitsevat käymälät ovat usein kevytrakenteisia, joskin kiinteät saniteettitilat isoimmilla uimarannoilla ovat yleistyneet merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Esimerkiksi Pyynikin suositulle uimarannalle on rakennettu korkealaatuinen huoltorakennus käymälöineen. Lisäksi osaan kaupungin satamista ja järvi- sekä luontovirkistyskohteista on kesäkaudelle hankittu kevytrakenteisia käymälärakennuksia.

Yleisökäymälöihin kohdistuu runsaasti ilkivaltaa sen ollessa käytännössä jatkuvaa. Töhrjä on pahimmillaan lattiasta kattoon ja ilkivaltaa ilmenee myös muun muassa pintojen naarmuttamisena. Lisäksi käymälöistä löytyy huumeneuloja. Kesäaikaan käymälät tarkastetaan ja siistitään kolme kertaa päivässä – jatkuvalla puhtaanapidolla ja huoltotoimenpiteillä ne saadaan yleensä pidettyä tyydyttävässä käyttökunnossa.

Yleisesti yleisökäymälöihin kohdistuu ilkivaltaa erityisesti ilta- ja yöaikaan, minkä vuoksi niiden aukioloa on perusteltua rajoittaa. Ilkivallan arvioidaan johtuvan muun muassa syrjäytymisestä, päihteiden käytöstä, nuorison tylsyydestä tai sosiaalisesta paineesta. Kaupunki on aiemmin kokeillut keskusta-alueen suosituimmissa puistoissa kevytrakenteisia käymäläratkaisuja. Käymälöihin kohdistui yöaikaan niin mittavassa laajuudessa ilkivaltaa, että korjauskustannusten lisäksi palveluun muodostui niin merkittäviä käyttökatoja, että käytännössä kaupungille ei jäänyt muuta vaihtoehtoa kuin luopua tällaisesta keskusta-alueen käymäläverkoston kesäaikaisesta laajentamisesta.

On hyvä tunnistaa, että WC-tiloja sijaitsee käytännössä lähes kaikissa kahviloissa ja ravintoloissa, kuten myös esimerkiksi kauppakeskuksissa ja julkisissa rakennuksissa. Saniteettitilojen käyttö on näissä usein maksutonta, joskin esimerkiksi kahvilat ja ravintolat saattavat veloittaa muilta kuin niiden asiakkailta saniteettitilojen käytöstä maksun, jota voitaneen pitää tyypilliseltä suuruudeltaan (0,50–1 euroa) varsin kohtuullisena. Rakennusten ja liiketilojen WC-tilojen käytettävyyttä rajoittaa palveluiden aukioloaikaan kuten aloitteessakin on todettu.

Edellä kerrottuun pohjautuen kaupunki toteaa, että yleisökäymälöistä aiheutuvat kustannukset ovat mittavia ja palveluverkoston laajentamisen suhteen on oltava hyvin kriittinen. Varsinkin vallitsevassa taloustilanteessa palveluverkoston laajentamiseen on suhtauduttava erityisen kriittisesti. Yleisten alueiden ja piha-alueiden siisteyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa myös muilla keinoin kuten esimerkiksi puhtaanapitoimenpitein ja valaistusratkaisuin.

Vastaus aloitteeseen on valmisteltu yhteistyössä kaupungin ja Tampereen Infra Oy:n asiantuntijoiden kanssa.

Tampereen kaupunginvaltuustolle

Yleinen WC Hervannan keskustaan

Hervannassa on toiminut jo useita vuosia Turvallisuustyöryhmä, joka koostuu paikallisista toimijoista. Mukana on edustus Tampereen kaupunginkirjastolta, kaupungin työsuojelusta, seurakunnalta, Pirkanmaa hyvinvointialueen etsivästä työstä, Tampereen A-Killasta, Kauppakeskus Duolta ja Securitakselta sekä Yhdessä selviytymisen tuki YSTI ry:stä.

Tämä aloite perustuu Turvallisuustyöryhmän toiveeseen ja esitykseen.

Esitämme, että Hervannan keskustaan Valtaraitille saataisiin yleinen wc. Tällä hetkellä wc:n puute aiheuttaa alueella siisteyden ja turvallisuuden kannalta kielteisiä vaikutuksia.

Esityksen perustelut:

- Ympäristön siisteydellä on merkitystä turvallisuuden tunteelle. Nykytilanteessa Hervannan keskustan alue, jossa sijaitsevat kirjasto, terveyspalvelut, neuvola ja nuorisotila, ovat epäsiistissä kunnossa. Rakennusten piha-alueita ja seinänvierustoja käytetään yleisenä käymälänä. Alueella liikkuu paljon lapsia ja nuoria. Siivottomuus edesauttaa turvattomuuden kokemusta ja on myös terveysriski. Esim. kirjasto on jo vuosia saanut jatkuvasti asiakaspalautetta piha-alueiden siivottomuudesta.
- Turvallisempi Hervanta -kyselyssä nousee esille kadulla aikaansa viettävien ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oma tarve yleiselle vessalle. Kyse on ihmisarvoisesta kohtelusta (mahdollisuus päästä käyttämään vessaa yksityisesti kadulla tai pusikossa asioinnin sijaan) sekä turvallisuudesta (esim. naiset kokevat turvattomuutta joutuessaan hoitamaan asiansa kadulla). Turvallisuuskulmasta lukittava wc-tila voi olla ilta- ja yöaikaan myös paikka, jonne päästä turvaan soittamaan apua vaarallisessa tilanteessa, jossa on väkivallan uhka.
- Wc-tila olisi käytössä 24/7 vrt. kauppakeskus Duon ja kirjaston wc-tilat, jotka ovat käytössä vain palvelujen aukioloajan mukaan. Asunnottomuus on lisääntynyt, yöaikaiselle wc:lle on tarvetta.

- Yleinen wc palvelee yleisemminkin alueen siisteyttä ja viihtyisyyttä. Ahvenisjärven ympäristö soveltuu erinomaisesti virkistys- ja tapahtumakäyttöön, mutta vessojen puute on aiheuttanut sen, että asukkaat ovat tuoneet esiin huolensa alueen siivottomuudesta: viheralueiden käytön yleisenä käymälänä sekä roskaamisen. (esim. Hervannan sanomat 6.8.2025, s.8)
- Hervannan keskusta-aluetta on uudistettu, esim. Hervannan vapaa-aikakeskus on peruskorjattu ja avataan pian uudessa loistossaan. On kaikkien etu pitää myös ulkoalueet siisteinä ja viihtyisinä.
- Hervanta on iso asuinalue, jonne ratikka tuo ihmisiä myös muualta. Yleisellä siisteydellä on suuri merkitys Hervannan maineelle ja turvallisuuden kokemukselle. Julkinen wc olisi yksi käytännöllinen ja suhteellisen edullinen keino vaikuttaa asiaan, jotta mainetta saataisiin parannettua. Keskusta-alueella tähän asiaan on jo satsattu ja nyt kaupungin olisi hyvä kohdistaa katseensa Hervantaan.

Pormestariohjelmassa on nostettu vahvasti esiin kaupunginosien yhdenvertainen kehittäminen, jota tämä käytännön toimi osaltaan tukisi.

Tämän lisäksi on yleisemminkin kartoitettava kaikkia toimia, joilla Hervannan keskusta saadaan turvallisemmaksi ja viihtyisämmäksi.

Tampereella 15.12.2024

Tampereen Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

**Valtuustoaloite vesipisteiden saamiseksi Tampereen puistoihin – Perttu Jussila ym.
(TRE:2799/10.00.01/2026)**

Valtuustoaloitteessa esitetään vesipisteiden lisäämistä erityisesti leikkipuistoihin ja muihin vilkkaasti käytettyihin ulkoilualueisiin, jotta kaupunkilaisilla olisi helpompi mahdollisuus saada maksutta juomavettä käyttöönsä.

Tampereen Veden, joka vastaa kaupungissa talousveden tuotannosta, jakelusta ja laadusta, maksuttomat julkiset juomavesipisteet eli siniset vesipostit sijaitsevat keskeisillä paikoilla, kuten Keskustorilla, Tammelantorilla, Laukontorilla ja Pyynikillä Rosendahlin rannassa. Leikkipuistoihin mm. Pikku Kakkosen puisto ja esimerkiksi Soukkapuistoon, K.J. Gauffinin puistoon ja Väinö Linnan puistoon on rakentamisen tai perusparannuksen yhteydessä lisätty vesipisteitä. Pyynikin kirkkopuiston leikkipaikan kunnostuksen yhteydessä puistoon toteutetaan uusi vesipiste tänä vuonna. Yleisövessoista saa myös vesijohtovettä, samoin tapahtumapuistoista tapahtumien aikaan. Julkiset rakennukset kuten kirjastot, kulttuuritalot ja asiakaspalvelupisteet tarjoavat myös aukiolojensa puitteissa vedensaantimahdollisuuden.

Uusia vesileikkipisteitä, joista saa vesijohtovettä, on tulossa Hiedanrannan ja Viinikanlahden puistoihin.

Valtuustoaloite vesipisteiden saamiseksi Tampereen puistoihin

Tausta:

Ilmastonmuutoksen seurauksena myös Tampereen kesät tulevat kuumenemaan tulevina vuosina. Viime vuonna heinäkuussa mitattiin eniten yli 30 asteen päiviä koko mittaushistoriassa. Tilanne ei ole tulossa tästä helpottamaan.

Tämä vaatii erinäisiä varautumistoimia myös Tampereen kaupungilta. Yksi tällainen on vesipostien järjestäminen puistojen yhteyteen. Nämä ovat paikkoja, joihin kaupunkilaiset kokoontuvat viettämään kesäpäiviä, joten myös juomaveden vaivattomasta saatavuudesta on syytä huolehtia.

Sama pätee koirapuistoihin. Esimerkiksi Hakametsän koirapuisto on hyvin suosittu, mutta lähistöltä ei ole helposti vettä eläimille saatavissa.

Viime vuonna kaupunki avasi yhteensä neljä vesipostia keskustaan ja pyynikille.

Ehdotus:

Kaupunki järjestää vesipisteitä myös suosituimpien puistojen sekä koirapuistojen yhteyteen.

Allekirjoittaneet:

Perttu Jussila

Vilma Järvisalo

Helena Rängman

Julia Sangervo

ORAS TINKALINEN

Johanna Kirjainen

Lauri Nannari

MIISA KARIJAINEN

Petri Siuro

Mirja Salmijärvi

Jouni Siren

ANNA TOLANEN

Laura Vänskä

Veera Törmikoski

Souni Ovesku

Vilho Hännik

Hanna-Maria

Mahmoud Machari

Kalle Kallio

Ulla Kampman

Jukka Järvi

Johanna Lintela

Nina Lindberg

Sofia Järvi

Kirsi Kumpulainen

TUULA JÄTTINEN

SAARA KUUSITALO

PILVI KUITU

Oliver Päämägi

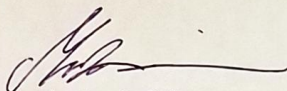
MIRA HILTON

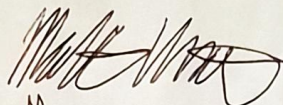
Aino Halinen

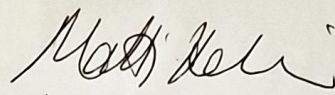
AINO HALINEN

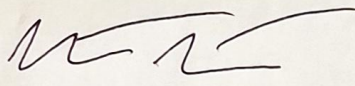
Laura Koshonen

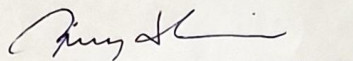
Lauri Lindén

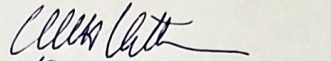

MITJA TAPIO

Mats Uotila

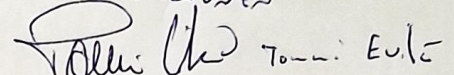

MATTI HEIKKINEN

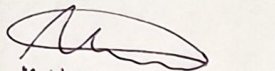

Riikka Pöyhönen

RONNY HOLMQUIST

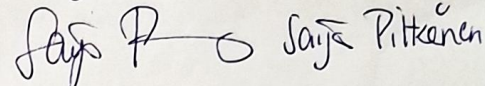

KARI-MATTI HILTUNEN

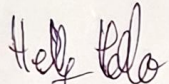
Lassi Kaleva

Taina Eul

Mikko Aaltonen

IDA LEINO

Sanna Pitkanen

Hely Hollo

Hely Hollo

Matti

**Valtuustoaloite Sorsapuistossa sijaitsevista lintutarhoista luopumiseksi eettisesti kestäväällä tavalla – Minna Minkkinen ym.
(TRE:3342/11.00.01/2026)**

Aloitteessa esitetään, että Sorsapuiston lintutarhat ovat epäeettisiä, rajoittavat tapahtumakäyttöä eivätkä kuulu kaupungin perustehtäviin. Näitä esitettyjä näkökulmia punnitaan tässä vastineessa suhteessa kaupungin tavoitteisiin, historiaan, kaupunkikulttuuriin, asukkaiden kokemuksiin ja lintujen hyvinvointiin.

Sorsapuiston lintula on merkittävä osa Tampereen kulttuurihistoriaa ja puiston identiteettiä. Sorsapuiston lintuperinne on jatkunut lähes yhtäjaksoisesti 1930-luvulta lähtien, ja lintula muodostaa osan puiston historiallista ja kulttuurista kokonaisuutta. Sorsapuisto tunnetaan kaupunkilaisten keskuudessa puistona, jossa voidaan tutustua lintuihin keskellä kaupunkia. Lintutarha on edelleen yksi puiston tunnistettavista toiminnoista.

Lintujen olosuhteita seurataan säännöllisesti, häkit tarkastetaan viranomaisvalvonnassa, lintuja hoidetaan päivittäin ja niille on järjestetty virikkeitä. Myöskään lintuihin kohdistuvasta ilkeväkivallasta ei ole raportoitu viime vuosina. Lintula tukee lisäksi ympäristösuhdetta ja -kasvatusta tiiviisti rakennetussa kaupunkikeskustassa.

Sorsapuisto on nykyisellään yksi Tampereen aktiivisimmin käytetyistä puistoista. Puistossa on leikki- ja liikuntapaikkoja, tapahtumia ja muun muassa Tampere Filharmonian puistokonsertti. Lintula toimii osana tätä kokonaisuutta eikä ole estänyt puiston aktiivista virkistyskäyttöä.

Sorsapuiston lintula on pitkäaikainen osa tamperelaista puistokulttuuria ja kaupunkikuvaa eikä lintulan lakkauttamiselle ole osoitettu sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät toiminnan lopettamista.

Valtuustoaloite

Tampereen luovuttava Sorsapuistossa olevista lintutarhoista

Sorsapuistossa on yli 80 vuotta ollut lintutarhoja, joissa kesäisin on pääasiassa kanalintuja. Linnut on tuotu eri paikoista kesäksi lintutarhaan. Tampereen kaupungin perustehtävä ei ole ylläpitää lintutarhaa Tampereen keskustassa. Lintutarhaukset ovat paitsi epäeettisiä niin ne myös estävät Sorsapuiston monipuolisen käytön. Sorsapuisto ei ole päässyt täyteen kukoistukseen tapahtumapuistona, sillä puistossa häkissä olevia lintuja on suojeltu, kuten oikein on, liialliselta melulta.

Tampereen Sorsapuistossa häkeissä kesänsä viettävät linnut on rinnastettavissa eläintarhaan, sillä linnut ovat häkeissä ihmisten katseltavissa ja viihteenä, eikä lintutarhoille ole mitään lintujen suojellista perustetta. Eläintarhojen usein väitetään palvelevan opetuksellisia tavoitteita tarjoamalla ihmisille tilaisuuden nähdä eläimiä läheltä. On kuitenkin valitettavaa, jos tämä muuten hyvä tarkoitus toteutuu vain vierailemalla eläintarhassa. Eläintarhoja perustellaan usein kasvatuksellisin perustein, että lapset oppivat eläimistä eläintarhoissa. Kun lapset viedään häkkeihin suljettujen eläinten luo, heille voi välittyä käsitys eläimistä viihteen välineinä eikä tuntevina yksilöinä, joilla on oma arvonsa ja oikeutensa.

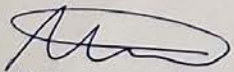
Ahtaissa ja virikkeettömissä tiloissa eläminen, poikkeavat sosiaaliset olosuhteet sekä jatkuva altistuminen ihmisille ilman mahdollisuutta vetäytyä rauhaan aiheuttavat eläimille stressiä. Tämä ilmenee esimerkiksi passiivisuutena, aggressiivisuutena, pelokkuutena ja toistuvina, kaavamaisina käyttäytymismalleina. Sorsapuiston kanatarhoissa ei ole ympärivuorokautista valvontaa, joka asettaa kanatarhan linnut alttiiksi ilkivallalle. Lisäksi lintujen edestakaisin siirteleminen talvikodista lintutarhaukseen aiheuttaa linnuille stressiä.

Sorsapuisto itsessään tarjoaa mahdollisuuden erilaisten luonnossa elävien lintujen tarkkailuun, eikä tarvetta häkissä eläville linnuille ole. Tampereen kaupungin lintutarhat eivät ole enää tätä päivää.

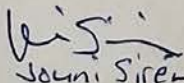
Tampereen on luovuttava Sorsapuistossa sijaitsevista lintutarhoista eettisesti kestäväällä tavalla.

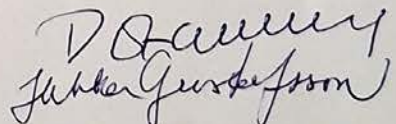
Tampereella 8.6.2026

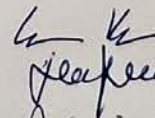
Minna Minkkinen
Milka Hanhela

Mikko Aaltosen

KIRJA TAPIO
Lauri Lindén Lauri Lindén

Jouni Siren
Aino Halonen
AINO HALONEN

Jukka Gustafsson
RK PILN KUITU

Laura Kallonen
Hanna-Henriksen
Nina Lindberg

O. Priimägi
Oliver Priimägi
SA K - SANA KUUSIALO
K - KIRSI KANONEN
Sofia Julén

Johanna Loukerko

Jean

Helena Räsänen

Vilho Järvelä

Perttu Jussila

Jukka Sangero

ERASTYNKKUNEN

Johanna Kirjain

Johanna Kirjainen

Lauri Neunperä

MILSI KARJAINEN

Mirja Salmijärvi

Laura Väärä

Elisabeth Salmi

ANNA MÖLLANEN